



ચાહના શોખીનો અને હોટલવાલાઓને

## ખુશ ખબર



સીલોનના પ્રખ્યાત બગીચાઓની ચાહ અમારે ત્યાં મોટા જથ્થામાં આવે છે. કે જે ચાહ તમે મુંબઈની બજારોમાંથી જવલેજ મેળવી શકશો કારણકે તે ચાહ ઉપર અમેને ૧૫ ટકા ડયુટી ભરવી પડે છે તેથી તે બીજા દેશોની ચાહ કરતાં રતલે (૪) આના મોંઘી પડે છે સીલોન બજાર યુરોપ અમેરિકા અને બીજા દેશોની માંગની ઉપર છે તેથી તે હિંદુસ્તાનમાં મોંઘી પડે છે અને અત્રે આવતી નથી અમેએ આ લાઈનનો ઘણા વરસના જાત અનુભવ છે.

દરેક સાહેબોને અમારે ત્યાંની ચાહ ખરીદ કરી અજમાયશ કરવા ભલામણ કરીએ છીએ

## તૈયબઅલી ઈસુફઅલી

જથાબંધ અને છુટક સીલોન ચાહના વેપારી

નલા બજાર, ડોક્ટર સીટ

મુંબઈ પોસ્ટ નં. ૯

# ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ ]

અનુક્રમાંક ૧૨૮૮૭ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૨૩૪૫૧

વિષય ૪ : ૩

હુસેની સરીઝ નં. ૧

# ચંદ્રકલા

એક દીલ ચરપ ડીટેક્ટીવ વાર્તા

લેખક:

નાગરદાસ ક. પટેલ

પ્રકાશક:

હુસેની સાહિત્ય કાર્યાલય

પો. બો. નં. ૫૪૨૩. મુંબઈ.

વ્યવસ્થાપક:

વર્ધમાન એન્ડ સન્સ

પાયધુની મુંબઈ નં. ૩



ધી "મૃત્યુપ્રકાશ" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં પટેલ મળચંદલાલ  
ત્રીકમલાલે છાપ્યું. ઠે. પીરમશા રોડ-અમદાવાદ.

આ પુસ્તક હુમેની સાહિત્ય શાયાંજયના માલીક માટે

કે. એ. અમદાવાદે પ્રકટ કર્યું.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય  
અમદાવાદ  
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ સંગ્રહ  
૧૨૮૮

આવૃત્તી પહેલી.

પ્રત. ૫૦૦૦

મંવત ૧૯૮૨

સને ૧૯૨૬

## મુચના.

હવે પછીની બીજી સીરીઝ આવતા માસની પહેલી તારીખે  
બહાર પડશે. તુરતજ મંગાવો. કી. ચાર આના અગાઉથી મંગા-  
વનારે જે આનાની ટીકીટ મોકલવી. લખો-વ્યવસ્થાપકને

## ચંદ્રકલા

ન ટવર, હવે ગયા સિવાય ફૂટકો નથી; સવારના અમે  
ચહા પીના હતા ત્યારે જ્યન્ટે ડોકુ હસાવતાં કહ્યું.  
'ક્યાં ગયા સિવાય ?'

'પૂતા—'

મહને નવાઈ લાગી કારણ કે આ કેસ એણે હાથ ધર્યો હોવાનો  
મહને સ્વપ્ને પણ ખ્યાલ ન હતો. ચહા પીધા પહેલાં કેટલોય વખત  
એણે આરામ ખુરસી પર પડ્યા પડ્યા વિચાર કરવામાં ગાળ્યો  
હતો, તે શાન્ત ચિત્તે શાના વિચાર કરતો હતો તેની મહને ખબર  
હતી. એક એક છાપુ એની પાસે પડ્યું હતું પણ ઉપર ઉપરથી  
નગર નાખી ને તેણે તે બાંને એક બાજુ ફેંક્યાં હતાં, 'કર્જન  
કપ'ની સરતમાં જીતી જશે એવી જેને માટે લોકો સોએ સો ટકા  
ખાત્રી રાખતા હતા તે ચંદ્રકલા નામની ધોડી ગુમ થઇ ગઇ  
હતી અને તેના 'ટૂનર'નું ખૂન થયું હતું.

'મહને સાથે આવવાને હરકત નથી.' મહે ઉમેર્યું.

'મોટી મહેરબાની. તું સાથે હઈશ તો આનંદ આવશે. જરા  
સાથે ખેલું તહાર દરમીન લઇ લેજોને.'

થોડીવારે અમે તૈયાર થયા અને પૂના જવા નીકળ્યા. બીજા વર્ગના ડાખામાં ઘણી ઝોઘી ભીડ હતી. અને અમને એક આખુ ખાનુ મળ્યું હતું. ઘાટકોપર છોડ્યું એટલે અમે વાત શરૂ કરી.

‘ ગાડી હમણાં સાડત્રીસ માઇલની ઝડપે ચાલે છે. ’ એણે ઘડીઆળ જોઇને કહ્યું.

‘ માઇલના પથરા જોયા ? ’

‘ નારે ! પણ એટલું તો તારના થાંભલા જોઈ કહી શકાય. બે વચ્ચેનું અંતર સાડ વાર છે એટલે એ ઉપરથી ઝડપનો હિસાબ કાઢી શકાય. તહે અંદ્રકળા અને તેના ટ્રેનર સમરસેનની વાત છાપામાં વાંચી છે ને ? ’

‘ ટાઈમ્સ અને કોનીકલ વાંચી ગયો છું. ’

‘ એમાં જરા અક્કલ ચલાવવા જેવું કામ છે. એ આખુ કામ એવું નવાઇ ભર્યું અને કાળજીપૂર્વક કરાયું છે કે એમાં છાપાવાળાથી ઝાઝે ચંચુપાત થાય એમ નથી. આમ છે એટલે વસ્તુસ્થિતિ શી છે તે આપણે જોઈ જમએ અને તેના પરથી કયા અનુમાન પર આવી શકાય એનો વિચાર કરીએ તો ઠીક, શનીવારે રાત્રે મૂકેને બે તાર મળ્યા. એક એના માલિક સર મથરાદાસ તરફથી અને બીજો ઈન્સ્પેક્ટર રીલીનો;

‘ શનીવારે સાંજે ! ’ હું બોલી ઉઠ્યો ‘ અને આજે સોમવાર થયો. કાલનો આખો દિવસ શા માટે જવા દીધો ? ’

‘ મૂખાઈ ! બીજું શું નટવર ! તહે કરેલાં મહારાં વર્ણનો વાંચનાર એમજ માને ! પણ એમ નથી. મહે જાણ્યું કે ઘોડી આડી અવળી કંઈ ગમ્મ હશે તે જડશે એ કાંઈ નાનું સરખુ ઘેદુ નથી કે છૂપાવીને લઈ જવાય ! અને ઈન્સ્પેક્ટર રીલી જેવો ચળરાક માણસ જ્યારે કામ કરે છે ત્યારે સારૂ પરિણામ આવશે એમ મહે ધાર્યું. ’

# એરોલ!



# એરોલ!

ગરદન દુખતી વખતે  
એરોલ મસળવાથી  
જલદી આરામ થાય છે.

પગનો સાંધો રહી ગયો  
હોય તો એરોલ મસળ-  
વાથી એકદમ કાયદો થાય છે.

## જરમની રામબાણુ દવા.



શરીર જકડી ગયેલ હોય તે વખતે  
એરોલ મસળવું.

દાઢ દુખવા આવે ત્યારે તેમાં એરોલનું  
પોતું બોળીને મુકવું જેથી દાઢ દુખતી  
બંધ થઈ જશે



છાતીના દુખાવા ઉપર એરોલ એ  
એક રામબાણુ ઇલાજ છે.

પગ વાથી ભરી ગયા હોય તે જગાએ એરોલ  
માલીસ કરવાથી જલદી આરામ થાય છે.

જાણીતા વેપારીઓ પાસેથી મલશે. દરેક ઠેકાણે વેચાય  
છે, તમારા ગામમાં તપાસ કરો. ન મળે તો વેપારીઓને  
મંગાવવા સુચના કરો.



હતું. પણ એણે વીકાજ વેંજી નામના એક જણને પકડ્યા સિવાય. બીજું કંઈ કયું નથી એટલે આજે આપણે ઉપડીએ છીએ.

‘તે’ કંઈ અભિપ્રાય બાંધ્યો !’

‘કડીએ બેસાડવા પ્રયત્ન કર્યો-માત્ર પ્રયત્ન જ. તહને પણ કહી નહિ-તદારી સલાહ પણ નિરૂપયોગી નહિ ન્યય.’

અમે બેઠે સ્વસ્થ થયા. એક વિગતો કહેવાને ને બીજો સાંભળવાને.

‘ચંદ્રકલા એ આમંસોનામી ખતની બહુજ પાણીદાર ઘોડી હોય એના પૂર્વજો જેટલી જ પ્રખ્યાત છે. એને પાંચમુ વર્ષે ન્યય છે, અને ટર્ફ કલ્પ તરફથી એણે પુષ્કળ ઈનામો જીતી સર મથરા-દાસની પ્રીતિ મેળવી છે. લોકો વાતો કરે છે કે સર સાહેબને એના પર જેટલું વહાલ છે એટલું એમની પત્ની પર પણ ભાગ્યેજ હશે, પણ એની સાથે આપણને સંબંધ નથી. કુર્ઝન કપ એ જીતી જશે એવી લોકોની પાકા માન્યતા હતી અને તેના પર પુષ્કળ ‘મેટીંગ’ થવાની અંપૂર્ણ વક્રી હતી. સરતના શોખીનોની એ માનીતી હતી અને એના પર રોકેલાં નાણાં કદીએ નકામાં નથી જતાં એવો એમનો અનુભવ હતો. એટલે એમ પણ હોય કે કેટલાક વિરોધીઓને એ ઘોડી આવતા શનીવારે થનારી પહેલી સરતમાં ન દોડે તો ટાઢક વળે.

‘એવો વહેમ પાર્વતીમાં કે જ્યાં એનો તબેલો હતો ત્યાં હતો. અને એના માટે અંપૂર્ણ ડાળજી રાખવામાં આવતી. એનો ટ્રેનર સમરસન પહેલાં ‘જેકી’ હતો અને સર સાહેબને ત્યાં પાંચ વર્ષ ‘જેકી’ તરિકે અને પ્રાજ્ઞથી એનું શરીર ભારે થઈ ગયાથી ‘ટ્રેનર’ તરિકે સાત વરસ થયાં કામ કરતો હતો; અને ખાંતી, મહેનતુ તેમજ પ્રમાણિક હતો. એના હાથ નીચે બીજા ત્રણ છોકરા અને એક બાઈ હતી અને એને ચાર ઘોડાની ચાકરી કરવાની હતી. આ છોકરામાંથી એક જણ વારા ફરતી દરરોજ આખી રાત પહેરો ભરતો. ત્રણે જણની ચાલચલગત સારી હતી. સમરસેન એની સ્ત્રી સાથે તબેલાથી

અસો એક વાર છેટે આવેલાં નાના સરખા ખંગલામાં રહેતો એને  
 ઈયાં છોકરાં હતાં નહિ એટલે એક ચાકરડી જેને સર સાહેબ  
 તરફથી પગાર આપવામાં આવતો હતો તેનાથી એનું ટામ નબળે  
 જતું. એની આબુ બાબુનો પ્રદેશ હુંગરાળ હતો અને ઝાડની વરતી  
 ન હતી. ઉત્તર તરફ પૂના શહેર આવ્યું હતું અને પશ્ચિમે થોડે દૂર  
 વીરરાવ નામના એક દક્ષિણી ગૃહસ્થે વસાવેલું વીરપુર નામનું નાનું  
 ગામહુ અને તેનાથી ઉત્તર પૂર્વે ખડકી ગામ આવેલાં હતાં ખડકીમાં  
 સરદાર રેખાખાનનો તમેલો છે અને તેની વ્યવસ્થા એના એક પ્રિય  
 પાત્ર અહમદખાનના હાથમાં છે. એ સિવાય બીજી બાબુઓમાં  
 ઝાઝી વસ્તી નથી. પાર્વતી અને વીરપુરની વચ્ચે મેદાન છે અને  
 કોઇ કોઇ વાર રખડતા-ભરવાડો ને માવલા ત્યાં આવે છે અને  
 એ પાંચ દિવસ રોકાઈ એમનાં ટોળાં આગળ વધે છે.

તે સાંજે ઘોડીને હમેશા મુજબ કસરત કરાવવામાં આવી હતી  
 અને પાણી પાવામાં આવ્યું હતું અને રાત્રે નવ વાગે તમેલો અંધ  
 કરવામાં આવ્યો હતો. એ છોકરાઓ સમરસેનને ત્યાં જઈ જમી  
 આવ્યા હતા અને ત્રીજી-જેની રાતના ચોકી કરવાની પાળી હતી  
 તેને માટે ટામ કરનારી બાઈ ખાવાનું લઈ ગઈ હતી. પેલા છોકરાનું  
 નામ ધાંડુ છે અને બાઈનું નામ ચેસુબાઈ છે. બાઈ પોતાની સાથે  
 ફાનસ લઈ ગઈ હતી કારણ કે એ રાતે વાદળાં હતાં અને અંધાઈ  
 વધારે હતું.

‘ચેસુબાઈ તમેલાથી ત્રીસેક વાર છેટે હશે એવામાં જરા ધરકી  
 જેવો દેખાતો એક જણ એની પાસે આવ્યો. એણે કાળો આલ્પાકાનો  
 કોટ તથા મખમલની ટોપી પહેલ્યા હતાં અને હાથમાં ગુલાબી રંગનો  
 રેશમી રમાલ હતો. તેની ઉંમર આશરે ત્રીસેક વર્ષ ઉપર હશે,

“ હું ભૂલો પડ્યો છું પૂનાનો રસ્તો બતાવશો ? આ કંઈ  
 જગ્યા છે ? ”

The Taste of the Pudding is in the Eating

તેમ જ્યાં સુધી તમે

હુસેની ઓઇલ

અને

હુસેની ખામ.

( રજીસ્ટર્ડ )

ની એક શીશી ખરીદીને જરૂર પડ્યે અજમાવી નજુઓ ત્યાં સુધી તમેને તેની ચમત્કારીક ખુબીનો અનુભવ થાય જ નહિ. માથાનો ને કમરનો દુખાવો, સલ્દેખમ, સરદી, અને કોઈખી જાતની વાની ખીમારીમાં આ પ્રખ્યાત દવાનો ઉપયોગ કરો. કો. ૮ આના ને ખામના ૬ આના જાણીતા વેપારીઓને ત્યાંથી મળશે નહિ તો પછી

હુસેની ઓઇલ ડીપો ૭૨ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ મુંબઈ ૨  
ચાલાક એજ ટોની જરૂર છે.

મુદ્દા તુરંદીન તૈયગઅલી મુતાહર અમારે માટે શું લખે છે:--

હુસેની ઓઇલ અને ખામની બાટલી મળી જેનો ઉપયોગ કરતાં જે દરદો માટે તમે જાહેર કરો છો તેમાં ઉપયોગી જણાયું અને ઘણા ખરા માથાના દરદીઓ ઉપરાંત ઓઇલ અને ખામથી સંતોષ પામ્યા છે આ દવાઓ ખરેખર ખીજ એવીજ દવાઓને ટક્કર મારે તેવી છે. માટે એક બાટલી વી. પી. મોકલી આપજો ખીજ જરૂર પડે મંગાવીશું.

તા. ૨૭-૫-૧૯૨૬

“ તમે પાર્વતીવાળા તમેલા નજીક આવી પહોંચ્યા છો અને પૂતાનો રસ્તો પેલા ઝાડ પાસે થઇને જાય છે.”

“ એમ ? શું બુલન્દ નસીબ છે. ! ” એ બોલ્યો. ‘ હું ધારું છું કે આખી રાત એક પોરીઓ અહીં સૂઇ જાય છે અરે ને ? અને તમે એને વાસ્તે ભાત લઇ જતાં હશો, તો પછી તમને નવાં લુગડાં મળેતો રાજ થાવ ખરાં ? લોને આ પેલા પોરીઆને-આપને.’

“ એની વાતથી બાઇ ગમરાઇને દોડી. તમેલામાં જઇને છોકરાને ભાત આપી-વાત કહેવા મંડી ત્યાં તો પેલો આવી લાગ્યો અને બોલ્યો:

“ કેમ બા ! પૈસા કમાવા નથી ગમતા ? જરા રતિ તારી સાથે વાત કરવી છે’ એમ કહીને એણે ખીરસામાંથી કાગળીઆંનો ચોડો કાઢ્યો.

“તમારે અહીં શું કામ છે ?” પોરિઆએ તેને દમ બીડાવતાં પૂછ્યું.

“ તારા લાભની વાત છે બાવા. જોને કર્જન કપમાં તારી બે ઘોડી-ચંદ્રકલા અને શ્રીતારા દોડવાની છે. મ્હને દીપ આપીશ તો તને નુકશાન નહિ જાય. અને તારા શેઠ પણ એમાંના એક પર ‘બેટ’ કરવાના હશે.’

“ એમ ! ત્હને એ સમાચાર જોઇએ છીએ ? ’ છોકરાએ કહ્યું ‘ ત્હારા જેવાઓ માટે અમે અહીં કુતરો પાડ્યો છે જ જતો હોય તો સીધો સીધો નહિ તો કુતરોજ છોડવો પડશે.’ તે ઉડ્યો અને કુતરાને ધૂંટો કરી જેવો બહાર આવે છે તેવોજ પેલો નાસી ધૂંટ્યો હતો અને તેનો પત્તોયે ન હતો.’

‘ સખુર,’ મ્હેં કહ્યું ‘ છોકરો કુતરાને લઇને બહાર ગયો ત્યારે એણે તમેલાને તાળુ દીધું હતું ? ’

શાબાશ. નટવર ! તું પણ ઠીક ભેજું ચલાવે છે ! હાજી. એક તાળુ લગાવ્યું હતું અને એ જાણવા ખાતર તો મ્હેં પૂતા

તાર ક્યો હતો. પેલી બારી એટલી મોટી ન હતી કે તેમાં થઇને માણસ અંદર જઇ શકે.

‘ ઘોંડુ બીજા છોકરાઓ આવે ત્યાં સુધી થોભે. ચેકબાઇ તો નાસી ગઇ હતી એટલે પેલા જમીને ચાલ્યા ત્યારે તેમની સાથે એણે સમરસેનને આ સમાચાર પહોંચાડ્યા અને કારેલાનું શાક એને બહુ ભાવતુ હતું એટલે એ એને પુરતા પ્રમાણમાં મોકલવામાં આવ્યું હતું. સમરસેન આ સમાચાર સાંભળી ચીઠાઇ ગયો પણ કાંઈ તપાસ કરવા ત્યાં આવ્યો નહિ, છતાં એની એના પેટમાં ચિંતા રહ્યા કરી અને પાછલી રાતના વહેલો ઉઠ્યો ને તમેલા તરફ જવા નીકળ્યો. એની સ્ત્રીએ એને વરસતામાં-કારણ કે રાતના ખૂબ વરસાદ પડ્યો હતો.-જવા ના પાડી પણ એનું સાંભળ્યા સિવાય તે ઘર બહાર નીકળ્યો.

‘ એની સ્ત્રી વિમળા સવારે સાત વાગે ઉઠી અને જોયું તો સમરસેન હજી પાછો ક્યો ન હતો. તે તરતજ તમેલામાં ગઈ અને તપાસ કરી તો ઘોંડુ ઉઘતો હતો અને તમેલાનાં બારણું ઉઘાડાં હતાં. અંદરલા તથા સમરસેનનો પત્તો ન હતો.

‘ પેલા એ પોરિઆ પણ જોડેના બહુમાં સતા હતા તેમને વિમળાએ જગાડ્યા અને ત્રણેએ મળીને ઘોંડુને જગાડવા પ્રયત્ન કર્યો પણ ઘોંડુ ઉઠ્યો નહિ એટલે એમના પેટમાં કાળ પડી. અને અંદરલા તથા સમરસેનની તપાસ કરવા દોડ્યાં. પહેલાં તો અમે માન્યું કે સમરસેન અંદરલાને બહાર ફેરવતો હશે અને હમણું લઇ આવશે પણ ધીરજ નહિ રહેવાથી તેમણે તપાસ શરૂ કરી.

‘ વીરપુર તરફ અંધક રરતે એક જાડ પરથી સમરસેનનો ફાટ મળ્યો. અને એનાથી થોડે દૂર એક નાળામાંથી એનું મુઠકું જડી આવ્યું. અંદરલાનો પત્તો ન હતો. સમરસેનના કપાળમાં કાંઈ મજબુત હથીઆર વતી સખત ફટકો પડ્યો હતો અને એની નાંધમાં

૧૨૯૯૭

# ❧ અમુલ્ય તક. ❧

:: હરજીઓ તથા બાનુઓને ખુશ ખબર ::

ચેતવણી

કેટલાક કારખાનાવાળાઓ અમારા માલની નકલ  
કરી હુલકો સુતર વાપરે છે માટે ઘરા-  
કોને લેતી વખત નામ  
અને ટ્રેડ માર્ક  
તપાસી માલ  
લેવો.

**શેખ શરફઅલી મામુલ**

અમારા કારખાનામાં  
બનેલો માલ એક વખત  
વાપરવાથી તમોને સંતોષ  
મળશે. ભાવમાં કીકાયત અને મજબુ-  
તાઈમાં સૌથી ઉત્તમ જાણીતા વેપારીઓને  
ત્યાંથી મળશે .

ડે. શરફ મેનશન ૭૧ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ મુંબઈ ૨.

એક મોટા ચીરો પડ્યો હતો જે કાંઈ ધારદાર હથીઆરથી કચો હોય એમ લાગતું હતું. ધાડપાડુઓ સાથે સમરસેન હિંમતથી લડ્યો હોય એમ એના હાથમાંના ધારદાર ચપ્પુપરના લોહી ઉપરથી જણાઈ આવતું હતું. હાથા સુધી ચપ્પુનું આખું પાતુ લોહીથી ખરડાયેલું હતું અને એના હાથમાં ધાડપાડુનો રૂમાલ હતો. રૂમાલ રેશમી હોઈ એનો રંગ ગુલાબી હતો; અને તે આગલી સાંજે આવનાર પેલા અજ્ઞાન ઇયાની માલિકીનો હતો એમ ચેસુબાઈનું કહેવું હતું. અને એણે એની પાસે જોયો હતો.

‘ ઘાંડુ પશુ જ્યારે ઘેનમાંથી જાગ્યો ત્યારે રૂમાલનો વાતની સાક્ષી આપતો હતો. અને એની ખાત્રી હતી કે જ્યારે એ કુતરાને છોડવા ઉઠ્યો ત્યારે એ અજ્ઞાન માણસે બારીમાં ડોકું ધાલીને એના શાકમાં કાંઈ ભેળવ્યું હતું, અને તખેલાને ચોડીદાર વગરનો કરો દીધો હતો.

‘ અને ચંદ્રકલાનાં પુષ્કળ પગલાં નાળાની બાજુએ પડ્યાં હતાં અને પુરવાર કરતાં હતાં કે જરા ઝપાઝપી વખતે તે ત્યાં હાજર હતી. પણ તે પછી તે જડી નથી. એને પકડી લાવનારને એક મોટી રકમનું ધનામ આપવાનું સરસાહેબે જાહેર કર્યું છે તો પણ હજી એનો પત્તો નથી. વીરપુરના માવલા એનો પત્તો ભેળવવા ખૂબ રખડયા પણ એની જરાય લાજ એમને મળી નથી. ઘાંડુએ ખાતાં ખાતાં રહેવા દીધેલું કારેલાંનું શાક પૃથક્કરણ કરવા મોકલાવ્યું હતું. તેના પરિણામ પરથી જણાય છે કે એમાં અરીશુના મીશ્રણવળી ભૂકી ભેળવવામાં આવી હતી. એજ શાક ખીજા બે છોકરાઓએ ઘેર ખાધું હતું અને એમને એવી કાંઈ અસર થઈ ન હતી.

‘ આ એ કેસની વિગતો છે અને બહુ ખરાબ રીતે તે પ્રકટ થયેલી છે. હવે પોલિસે શું કર્યું છે તે કહી જાઉં ?

‘દંરપેકટર રીલી જે આ કેસમાં કામ કરે છે તે એક હુશીયાર અમલદાર છે પણ એનામાં કલ્પનાશક્તિની ખામી છે. એ એકજ શક્તિ એનામાં હોત તો એ ધણો વધી ગયો હોત. એ આવ્યો કે તરતજ એણે પેલા અળપ્યાનો પતો મેળવ્યો અને તેને પકડ્યો. એનું નામ વિકાળ વેંજુ છે અને મૂળ સારા કુટુંબનો છોકરો છે પણ ખરાબ સોજત અને જુગારની લતથી બગડી ગયો છે. એ હજી યુકમેકર નરિકે કામ કરે છે અને એની ડાયરી પરથી જણાય છે કે એની પાસે ચંદ્રકલાપર આશરે પચાશ હજારની બેટિંગ હતી.

‘પકડાતાં વેંતજ એણે પાર્વતીના તબેલાની મુલાકાતની વાત કબુલ કરી અને ત્યાં જવાનું કારણ ત્યાંના ઘોડાને લગતી છૂપી હકીકત મેળવવા પુરતુજ હતું એમ એણે જણાવ્યું. એનો વિચાર ખડકી જઈને ‘સબરો’ નામનો ઘોડો જે ચંદ્રકલા પછી બીજો નંબરે લોકોની પ્રીતિ મેળવવા લાગ્યશાળી થયો હતો તેની પણ અહમદખાનના કાઠ નોકર પાસેથી માહિતી મેળવવાનો હતો. જ્યારે મરનારના હાથમાંથી મળી આવેલો એનો રૂમાલ એનો જતાવવા આવ્યો ત્યારે તે ધણો ગભરાઈ ગયો અને એનો ખુલાસો કરી શક્યો નહિ. એનાં બીજાંયલાં કપડાં જણાવતાં હતાં કે વરસાદમાં એ રખડ્યો હતો અને એનો ડંડુકો તપાસતાં એમાં સીસું ભરેલું જણાયું હતું એટલે તેનાથી એણે સમરસેનના કપાળમાં ફટકો લગાવ્યો હોય એ સંભવિત હતું.

‘પણ વિકાળના શરીર પર ધાનું નામેય ન હતું જ્યારે સમરસેનની છરી જતાવતી હતી કે એણે એના ખૂનીને ઓછામાં ઓછો છરીવડે એક ધા તો ક્યો હોવો જોઈએ. આ જરાક શું ચ હતી અને એ ઉકેલવાની એનામાં શક્તિ નથી.’

બધી હકીકત મ્હેં ધીરજથી સાંભળી અને મ્હેને એમાં રસ પડ્યો એની ના ન કહેવાય. એમાંની ધણી વિગતો ઉપર ટપકે



વેપારીઓની પડતી

થવાનું કારણ

તપાસીએ તો

ચોકસ હિસાબ રાખવાની અને નફો નુકશાન

જાણવાની બેઠરકારી છે.

આટલું જાણ્યા પછી જો

વધુ સુખી થવું હોય તો

આજેજ મળો અગર લખો:—

ધી પ્રાઇવેટ એકાઉન્ટન્ટ એજન્સી.

૧૧૦, ખાંડ બજાર, મુંબઇ નં. ૩.

આપામાં આવેલી તે મહેં વાંચી હતી પણ પરસ્પર સંબંધ જાળવીને તેમનું કરવામાં આવેલું વર્ણન આટલું રસિક હશે એનો મહેને ખ્યાલ ન હતો.

‘પણ સમરસેનની જાંઘમાં થયેલો ધા તેના પોતાના ચાકુથી થયો હોય એમ બનવું સંભવિત નથી ?’ મહેં કહ્યું ‘પેલો ફટકો લાગવાથી એ પડ્યો ત્યારે એનુંજ ચાકુ એને વાગ્યું હોય એ મહારા મતે બનવા ભોગ છે.’

‘એમ થવું સંભવિત છે ખરું જયન્તે જણાવ્યું.

‘એ હિસાબે મુન્હેગારના લાભમાંના એક અગત્યના મુદ્દાનો એની વિરૂદ્ધ નિકાલ થઈ જાય છે.’

‘છતાં કોણ જાણે પોલિસનો અભિપ્રાય શોયે હશે !’ મહેં કહ્યું.

‘મહારા મતે તો’ જયન્તે જણાવ્યું, ‘પોલિસ એમ માનતી હોતી જોઈએ કે આ વિકાળ વેળાએ પેલા પોરીઆને બેભાન કરી, નકલી ચાવીની મદદથી તબેલાનું બારણું ઉઘાડ્યું અને ચંદ્રકલાને સંતાડી દેવાના ધરાદાથી લેઈ ગયો. એનું પદ્માણુ પણ જડતું નથી એટલે એણે એ એના પર મુક્યું હશે અને લઈ ગયો હશે. ધોડીને લઈ બારણાં ખૂલાં રાખી એ જતો હશે એવામાં સમરસેનની નજર એના પર પડી હોવાથી તે તેની પાછળ પડ્યો હશે અને બેઉ વચ્ચે ઝપાઝપી થઈ હશે. પેલા ડંડુકાથી વિકાળએ એને ફટકો લગાવ્યો હશે અને એને ભોંય ભેગો કર્યો હશે. પડતાં પડતાં સમરસેનને તેનું પોતાનું ચાકુ જે તેણે વિકાળને મારવા કાઢ્યું હશે તે લાગ્યું હશે અને વિકાળ ધોડીને લઈ ચાલ્યો ગયો હશે તથા એને સંતાડી દાંધી હશે. પોલિસની કાંઈક આવી માન્યતા હશે પણ હું એને મળતો થઈ શકતો નથી. આપણે એ સ્થાનની મુદ્રાકાત લીધા પછીજ કાંઈક અનુમાન કરી શકીએ.’

સાંજના અમે પૂના પહોંચ્યા. અમને તેડવાને સર સાહેબ તથા ઇન્સ્પેક્ટર રીલી આવ્યા હતા. સર સાહેબને જોઇને એ જરા તિસ્મારખાં હોય એમ મળે લાગ્યું. એમનો આવકાર ઠંડો હતો, પણ વખતે એવોજ એમનો સ્વભાવ હોય એ બનવા જોગ હતું.

‘આપના પધારવાથી આનંદ થયો’ સરસાહેબ બોલ્યા. ‘ઇન્સ્પેક્ટર રીલીએ આપને માટે બલામણુ કરવાથી આપને બોલાવ્યા છે. ઇન્સ્પેક્ટરે બધી તપાસ કરી છે પણ સમરસેનના ખૂનનો બદલો લેવાને માટે બની શકતા સઘળાથે પ્રયત્ન કરવાનો મ્હારો ઇરાદો છે.’

‘કેમ કાંઈ નવા સમાચાર છે ?’ જયન્તે પૂછ્યું.

‘દિલ્લીગીર છું કે અમે ઘણી થોડી તપાસ કરી શક્યા છીએ.’ ઇન્સ્પેક્ટરે કહ્યું, ‘પણ આપને ગાડીમાં બધી વાત કરીશું.’

સ્ટેશન બહાર નીકળી અમે ગાડીમાં બેઠા અને પાર્વતીને રસ્તે જતાં રીલીએ જયન્તે જે વાત પોલિસ કહેશે એમ મળે કહ્યું હતું તેજ વાત થોડા ઘણા ફેરફાર સાથે અમને કહી સંજાળવી.

‘વિકાળની આબુઆબુ એવી સરસ રીતે જળ ગુંથાયલી છે,’ એણે કહ્યું ‘કે હું બૂલતો નહોઉં તો એના સિવાય બીજો કોઈ ખૂની નથી. છતાં એટલું ખરું કે એની સામે બહુ મજબુત પુરાવા નથી.’

‘સમરસેનના ચાકુ માટે આપનો શો મત છે ?’

‘અમને એમ લાગે છે કે એનાવડે એને પોતાને જ એણે પડતાં પડતાં ધા કર્યા હશે.’

‘મ્હારા મિત્ર નટવરે પણ ગાડીમાં એવુંજ અનુમાન કર્યું હતું. એમ હોય તો એ વિકાળના લાભની વાત છે.’

‘જરૂર. એને જરાયે વાગ્યું નથી. પણ એની સામે બીજા પુરાવા છે. એનો ચંદ્રકલાને નસાડવામાં મજબુત સ્વાર્થ હતો અને



દર પુણિમાએ નિયમિત પ્રસિદ્ધ થતું

સર્વાંગ સુંદર વાર્તા માસિક

સામાજિક. ઐતિહાસિક. ડીટેક્ટીવ, હાસ્ય, કદૃષ્યા વિગેરે વિષયો રસથી તરભોગ કરતી ઉત્તમ પ્રકારની જાણીતા લેખિકાની કલમથી લખાયેલી સાત સાત વાર્તાઓ ઉપરાંત તેવાજ અનેરા ભાવવાહી પાંચ કાવ્યો અને અન્ય જમાનાની વિચિત્ર વાનો.

તમેને વાર્તાનો તો શોખ છે તો પછી

ચાંદની વિના કેમ ચાલશે?

દર માસે ધનામો અને ભેટનાં પુસ્તકો મળે તેવા કોસવર્ડ

પઝવ, પાદપુત્રિ, કાયડા, અને સમસ્યાઓ છે.

દરમાસે સવાસો પાનાનું વાંચન અને ત્રણસો પાનાનું

ઐતિહાસિક નવલકથાનું પુસ્તક ભેટ.

વાર્ષિક લવાજમ:—હિન્દમાં રૂ. ૪-૦-૦ અને હિન્દુસ્તાનમાં

રૂ. ૫-૦-૦ પોસ્ટેજ માફ.

ભેટનાં પુસ્તકનાં ટપાલ ખર્ચ માટે આઠ આના વધુ.

છુટક નકલના છ આના—નમુનાનાં અંક માટે સાત

આનાની ટીકીટો મોકલો,

વર્ધમાન એન્ડ સન્સ,

પાયધુની, મુંબઈ નં. ૩.

પેલા ઘોંડુના શાકમાં એણે ઘેનની દવા ભેળવી હતી. એ રાતના વરસાદમાં ભીંજતો બહાર નીકળ્યો હતો. એની પાસે સીસુ પુરાવેલો મજબુત ઠંડો હતો અને એનો જ રેશમી રૂમાલ મરનારના હાથમાંથી મળી આવ્યો હતો. આટલા પુરાવા એને ગુન્હેગાર ઠરાવવાને પૂરતા છે.’

જયન્તે ડોકુ હલાવ્યું. ‘ભૂલાભાઈ જેવો હુશીઆર ઓડવોકેટ એના પુરવા ઉરાડી મૂકે. શા માટે એ અંદરલાને તબેલાની બહાર લઈ જાય ? એ એને નુકસાન કરવા માંગતો હોત તો સાંજ કેમ ન કરત ? નકલી ચાવી એની પાસેથી મળી આવી છે ? અને ક્યા કેમીસ્ટે એને અરીણવાળી ભૂકી વેચી ? એ ઉપરાંત એના જેવો મુંબાઈ-ગરો-પૂનાના પ્રદેશથી સાવ અબજયો-ઘોડીને ક્યાં લઈ જાય ? એનો શો ખુલાસો છે ?’

‘એ તો એમ કહે છે કે એનો ઇરાદો પોરિઆ પાસેથી ખજર ભેળવવાનો જ હતો. પણ તહમારી ખીજી શંકાનું સમાધાન થઈ શકે એમ છે. એ અહીં આવીને બે વખત રહ્યો છે. અને તેપણ આખી સીઝન. ભૂકી ધણુંખરું મુંબાઈમાંથી ખરીદાયલી હતી. કુંચીનું ટામ થઈ રહ્યા પછી એણે ફેંકી દીધી હશે. ઘોડી એકાદી પથ્થરની ખાણમાં અથવા ડુંગરોમાં આડી અવળી સંતાડી હશે ?’

‘રૂમાલ વિષે શું કહે છે ?’

‘એ એનો છે એ વાતની હા પાડે છે. પણ કહે છે કે દોડતાં દોડતાં તે પડી ગયો હશે પણ એક નવો મુદ્દો હાથ લાગ્યો છે—’

‘શો ?’

‘માવલાઓની એક ટોળકા તે રાત્રે વીરપુર અને પાર્વતીની વચ્ચે પડી હતી અને ખીજે દિવસે ચાલી ગઈ હતી. એ લોકોની અને વિકાળની કાંઈ સમજૂતી હોય એ સંભવિત છે. અને માવલાઓના હાથમાં એ ઘોડી હોય એ પણ બનવા ભોગ છે.’

‘એ કંઈક સંભવિત છે.’

‘ એ બાજતની તપાસ હું કરાવું છું. અને પૂનાના તથા ખડ-  
કીના અને આબુબાબુના દસ દસ માઇલ ફરતા પ્રદેશના તમેલા  
મહે તપાસાવ્યા છે. ’

‘ આટલામાં સરતના ઘોડાનો બીજો તમેલો છે ખરું ? ’

‘ હા. એ વાતપણ ધ્યાનમાં રાખવા જેવી છે. એ લોકોનો  
‘ઉસખરો’ ઘોડો ચંદ્રકલા જેટલો જ પ્રખ્યાત છે. ચંદ્રકલા પહેલે  
અને એ બીજો નંખરે આવે છે. એટલે ચંદ્રકલાને ગૂમ કરવામાં એમનો  
હાથ હોય એમ અનુમાન થઈ શકે છે. વળી એના ટ્રેનર અહમદ-  
ખાનને અને સમરસેનને સદાએ અણુજનાવ રહેતો હતો. અમે એનો  
તમેલો તપાસ્યો છે. અને એને આ કામમાં સંડોવી શકાય એવું  
કાંઈજ અમને મળી આવ્યું નથી. ’

‘ અને એ તમેલાવાળાઓ અને આ વિકાજ વચ્ચે કાંઈ  
સંબંધ નથી ? ’

‘ જરાયે નહિ. ’

જયન્ત વિચારમાં પડી ગયો, અને તે એટલે સુધી કે અમારે  
ઉતરવાનું આવ્યું ત્યારે તેને ઉઠાડ્યો ત્યારે કહ્યું ‘ મહેને દિવાસ્વપ્ન  
આવ્યું હતું. ’ એના ચહેરાપરથી જણાતું હતું કે એને તપાસ બરાબર  
ચક્ષુરી શકાય એવાં સુત્રો મળ્યાં હતાં.

‘ આપનો ખૂતવાળી જગ્યા જોઇ લેવાનો વિચાર હશે ? ’  
રીલીએ પૂછ્યું.

‘ સ્ટેજ અહીં થોભીને આપણે ત્યાં જઈએ. ’ એક બે સવાલ  
મહારે પૂછવાના છે. સમરસેનનું શબ્દ અહીં લાવવામાં આવ્યું છે ? ’

‘ હાજી. એ હજી ઉપર જ છે. એને ખાળવાની કાસે રમ અપાશે ’

‘ એ આપની નોકરીમાં કેટલા વરસથી હતો ? સરસાહેબ ! ’

‘ બાર તેર વર્ષ થયાં. ધણેજ મહેનતુ અને પ્રમાણિક માણસ. ’



# એમ માયું ખજવાલી

બેસી રહેવામાં સાર નથી.

કારણ કે દુઃખ વીજળીની ઝડપે ચઢી જાય છે અને કીડીની ઝડપે ઉતરે છે તેથી જ માથાનો સખત દુખાવો, સરદી, સલ્લેખમ કે વાની બીમારીનો અચાનક હુમલો થતાંજ

## હુસેની ઓઈલ અને હુસેની ઝામ

નો તરત ઉપયોગ કરો અને જુઓ કે કેવો અમરકારીક શુભ કરે છે. કિ. ૮ આના અને છ આના.

સવળા આબરૂદાર વેપારી પાસેથી મળશે આ હુસેની ઓઈલ ડીપો, ૭૧ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૨.

એજન્ટો જોઈએ છીએ.

બેઘડી મોજ અમારે માટે શું કહે છે:—

અમને અભિપ્રાય અર્થે મળ્યું છે. હુસેની ઓઈલ માથાના દુખાવા માટે બનાવવામાં આવે છે. આ ઓઈલ અમેએ વાપરી જોતાં શુભકારી જણાયું છે.

તા. ૨૭-૧૨-૧૯૨૫

‘એના શરીરપરથી મળેલી ચીજો ક્યાં રાખી છે ?’ એણે રીલાને પૂછ્યું.

‘લઇ આવું.’ કહીને રીલીએ એક પેટી લાવીને તેમાંથી દિવા-સળીની પેટી, એક નાની મીણુબત્તી, એક ચાંદીનું ધડીઆળ, પચીસ રૂપીઆની નોટો, અને પેન્સીલ, કેટલાક કાગળો અને એક બહુ જ તીક્ષ્ણ ધારવાળું બ્લેડ ઍન્ડ કંપનીનું બનાવેલું ચાકુ બહાર કાઢ્યું.

‘આ ચાકુ બહુ નવાઇ જેવું છે.’ જયન્તે એ લઇને ધ્યાન દઇને જોતાં જણાવ્યું. ‘નરવર, એ ત્હારી લાઇનનું લાગે છે. એના જેવા માણસને એનો શો ઉપયોગ હશે !’

‘એને અમે ‘કુટર કટ નાઇફ’ કહીએ છીએ.’ મહેં જવાબ આપ્યો.

‘મહારૂં પણ એજ અનુમાન હતું. એની ધાર બહુ તીક્ષ્ણ છે અને બહુજ નાજુક કામ માટે એનો ઉપયોગ કરવામાં આવતો હોતો જોઇએ. એ બંધ કરાય એવું પણ નથી !’

‘એની ધારપરનું ખૂચનું ઢાંકણ એની નજીકજ પડ્યું હતું,’ ઈન્સ્પેક્ટરે જણાવ્યું. ‘એની સ્ત્રીનું કહેવું છે કે દિવસો થયાં તે એના ટેબલપર પડ્યું હતું, એટલે બહાર જતી વખતે વખત છે ને કામ પડે એમ ધારીને એણે તેને ખીરસામાં મુક્યું હશે.’

‘બનવા જોગ છે, પણ કાગળીઆં વિષે શું ?’

‘ત્રણ તો ઘામના વેપારીની પાવતીઓ છે. એક સરસાહેબે એને લખેલો કાગળ છે. અને આ કાગળ કાઢતું ખીલ લાગે છે. મુંબાઇના મેસર્સ ડી. મેરવાનની કું. નું અઢીસો રૂપીયાનું ખીલ છે. ને કાઇ વિજયસેનના નામનું છે. જે સમરસેનની સ્ત્રીના કહેવા મુજબ એનો કાઇ મિત્ર છે. અને કાઇ કાઢવાર એના નામના કાગળો અહીં આવે છે.’



ત્યારે એ વિજયસેનની સ્ત્રી ઘણી ફેશનેબલ લાગે છે ! એની ટેવો પણ ઘણી ખરચાળ છે ! સો રૂપીયા ફક્ત એક પોલકા પાછળ એણે ખર્ચ્યા છે !’ જયન્તે કહ્યું, ‘ચાલો, હવે આપણે ખૂનવાળી જગ્યાએ જઈએ.’

અમે જેવા નીચે ઉતર્યા તેવીજ એક બાઇ જે અમારા ઉતરવાની રાહ નેતી હશે એમ લાગ્યું તે આગળ આવી અને ઇન્સ્પેક્ટરને પૂછ્યું, ‘લાળ મળી ?’

‘ના, વિમળાબાઈ, પણ આ જયન્તરાય મુંબાઈથી અમને મદદ કરવા આવ્યા છે. અને અમે અધા અમારાથી બનતું કરીશું.’

‘કેમ વિમળાબાઈ, મહેને નથી ઓળખતાં ? મણિપુરમાં આપણે મળ્યાં હતાં ને ?’ જયન્તે પૂછ્યું.

‘આપની ભૂલ થતી હશે.’

‘શી વાત કરો છો ! નીલકંઠરાય કેસાઈને ત્યાં. તમે પેલું સોનેરી ભરતવાળું મખમલનું પોલકું પહેર્યું હતું ને ?’

‘એવું પોલકું મેં મ્હારી પાસે નથી.’ એણે જવાબ આપ્યો.

‘ત્યારે મ્હારી ભૂલ થતી હશે !’ જયન્તે હસીને બોલ્યો. અને અમે બહાર જવા નીકળ્યા. થોડુંક ચાલ્યા પછી પેલું નાળુ આવ્યું. તેની નજીકનું એક જાળુ અતાવીને રીલીએ કહ્યું કે ‘અહીંથી એનો કોટ જડ્યો હતો.’

‘એ રાતે ઝાઝો પવન ફુંકાતો હતો ?’

‘ના. પણ વેરસાદ બહુ પડ્યો હતો.’

‘ત્યારે એ ડગલો ઉડીને પડ્યો ન હતો. પણ ઈરાદાપૂર્વક કાઢીને ત્યાં મુકવામાં આવ્યો હતો એમ કહી શકાય.’

‘હાજી એ એ રીતેજ મુક્યો હતો.’

ત્રણ મીનીટમાં બરફ જેવા સફેદ બાલોને બીલકુલ  
કાળા કરી નાખનારો

બપોની કલપ નાઈટસ્ટાર એટલે રાત્રીનો તારો

રજીસ્ટર નં. એ. આર. ૨૯૭



Registered No. A.R. 297.

અત્યાર સુધીમાં જે હેર ડાઈની બા-  
ટલીયો બનીને હિન્દુસ્તાનમાં આવતી હતી  
તેમાં કાંઈ કાંઈ લોકોને ખામી માલમ પડતી  
હતી તેથી સંતોષ પામતાં નહોતા. એથી  
ચામડી બેટાળ થતી હતી. બાલને જડ  
કરતા હતા. કુદરતી કાળો રંગ થતો ન-  
હોતો, શરદી થતી હતી. માથામાં દુખાવો  
થતો હતો. અને કાનમાં તથા આંખમાં  
વ્યાધી પેદા થતી હતી.

આ નાઈટ સ્ટાર ઉપલા રોગોને ઉત્પન્ન કરતા નથી.  
એની વાપરવાની રીત ઘણી સહેલી છે. બાલ કુદરતી કાળા  
જેવાજ રહે છે. બાલને સુંવાળા ને પ્રકાશીત બનાવે છે.  
ચામડી પર ડાઘ પડતા નથી. બાલ કાળાને કાળા રાખે છે.  
રેશમ જેવા બનાવે છે. અને લગાડવાથી જરા પણ ખરાબ  
વાસ આવતી નથી. બાલ પર કોઈ પણ વખતે વર્ષની  
સઘળી રતુઓમાં લગાડી શકાએ છે.

નાના મોટા દરેક શહેરમાં વેચાય છે. તમારા ગામમાં  
ન મળતી હોય તો તમારા વેપારીને મંગાવવાની  
ભલામણ કરશો.

સોલ એજન્ટ:—મહમદ યાકુબ મહમદ અયુબ  
મુંબાઈ અને દિલ્હી.

‘આપે મઝનું કામ કર્યું લાગે છે ! પણ પેલીજગ્યાએ તો હજારો જણ આવી ગયા હશે, અને ખૂબ પગલાં પડ્યાં હશે.’

‘પણ મુદ્દાની જગ્યા પર મ્હેં સાદડી ઢંકાવી રાખી છે. અને કોઈને આવવા દીધું નથી.’

‘શા’નાશ.’

‘આ કોથળીમાં સમરસેનનો એક ખૂટ છે. અને ચંદ્રકલાનો જૂનો નાલ છે.’

‘વાહ ! ઠીક તૈયારી કરી રાખી છે !’

જયન્તે એ કોથળી લીધી અને નાળામાં ઉતર્યો, અને આબુ-આબુનો કાદવ ધ્યાન દઇ જોયો.

‘ઓહો !’ તે બોલી ઉઠ્યો ‘આ શું છે.’

એ મીણનો નાનો સરખો ગદ્દો હતો. અરધો બજેલો અને મારીથી એવો તો ખરડાઇ ગયેલો કે ઓળખીજ ન શકાય.

‘એ હું કેમ ન જોઇ શક્યો તે નવાઇ લાગે છે !’ રીલીએ કહ્યું.

‘કારણ કે એની આપે આશા રાખેલી નહિ. અને હું એની ખાસ તપાસ કરતો હતો.’

‘એમ ! એ મળવાની આપે આશા રાખી હતી ?’

કાંઈક એવું ખરું. એમ કહી પેલી કોથળીમાંથી ખૂટ કાઢી એણે સમરસેનના પગલામાં મૂકી જોયો તે બરાબર બંધ બેસતો આવ્યો. પછી એ ઉપર આવ્યો અને આબુઆબુનાં ઝાડવાં જોવા મંડ્યો.

‘હું નથી ધારતો કે હવે બીજું કાંઈ જડે !’ રીલીએ કહ્યું.  
‘હું બધું ખૂંદી વળ્યો છું.’

‘ભત્તે.’ જયન્તે કહ્યું. ‘તો પછી ફરીથી જોવાની રહેતે જરૂ-

રેય નથી, પણ જરા આભુઆભુ તપાસ કરવાનો મ્હારો ઈરાદો છે કે જેથી કાલે કામ કરતાં ફાવે. આ નાલ મ્હારી પાસે રાખું છું. વખતે એ ઉપયોગી થઈ પડે. ’

મ્હારા મિત્રની પદ્ધતિસરનો તપાસથી સરસાહેબની ધીરજ ખૂટી ગઈ હતી તેમણે ધડીઆળ કાઢીને જોયું અને બોલ્યાં :

‘આપ મ્હારી સાથે પાછા ફરશે મી. રીલી ! હજી ઘણી બાબતમાં મ્હારે આપની સલાહ લેવાની છે. આપણે અંદ્રકલાનું નામ ‘કપ’ ની ‘એન્ડ્રી’. માંથી કઢાવી નાખીશું ?’

‘નાહ.’ જ્યન્ટે જવાબ આપ્યો. ‘એ નામ કઢાવી નાખવાની બીજકુલ જરૂર નથી.

‘એ સંબંધે આપનો અભિપ્રાય મળવાથી મ્હને સંતોષ થયો.’ સરસાહેબે હસીને કહ્યું. ‘આપ પાછા ફરો ત્યાં સુધી અમે સમરસેનને ઘેર છીએ. આપણે સાથે પૂના જશું.’

એ અને રીલી પાછા ફર્યા અને હું તથા જ્યન્ટ વોરપુર તરફ ચાલ્યા. સૂર્ય આથમવાને હજી વાર હતી. અને એના પ્રકાશમાં જેટલું જોઈ લેવાય તેટલું જોઈ લેવાનો અમારો ઈરાદો હતો. આભુ આભુનો દેખાવ ઘણાજ ખુશનુમા હતો પણ તે જોવાનો અને તેની મજા માણવાનોયે મ્હારા મિત્રને અવકાશ ન હતો.

‘નટવર.’ એણે કહ્યું. ‘સમરસેનના ખૂનનો સવાલ બાબુપર રાખીએ અને ઘોડીનું શું થયું તેની તપાસ કરીએ. ધાગે કે એ ભાગી ગઈ-ઝપાઝપી વખતે કે તે પછી-તો ભાગીને ગઈ ક્યાં ? ઘોડામાં પણ સમજ શક્તિનો અભાવ નથી હોતો. એ જાંતો પાછી પાર્વતી જાય અથવા પેટી બાબુ દોડીને ખડકી જાય. હુંગરોમાં એ જાય એ સંભવિત નથી. એમ હોત તો આજસુધી તે મળી આવી હોત. અને માવજા શામાટે એને છૂપાવે ? એ લોકો તો ઉલટા પોલિસના નામથી ભાગે છે ! ત્યારે એ બાબત સ્પષ્ટ છે.’

Telegrams "USMANIA"

Est. 1910

# H. A. R. PATEL & Co.

General Hosiers,

BOMBAY No. 3

---

A reliable Importing House  
For

All sorts of Hosiery & Fancy Goods  
Such as

LADIES & Gents Socks, Stockings, Collars,  
Ties, Handkerchiefs. Mufflers, Towels,  
ETC.—ETC.

---

DIRECT IMPORTERS

From  
America, England, Germany & Japan.

---

Varities  
Up-to-date Colors, & Fashion

‘તો પછી ઘોડી ક્યાં હશે.’

‘હું કહી ચૂક્યોને કે એ કાંતો પાર્વતી ગઇ હોય કે પછી ખડકીમાં હોય. એ પાર્વતીમાં નથી એટલે ખડકીમાં હોવી જોઇએ. હવે એ અનુમાન મુજબ આપણે તપાસ કરીએ અને પરિણામ શું આવે છે તે જોઇએ. આ બાબુનો પ્રદેશ કઠણ છે. પણ ખડકી તરફનો ભાગ રસાળ છે અને વચ્ચે નાળાં પણ છે એટલે આપણી માન્યતા ખરી હોય તો ઘોડીએ તે વટાવ્યાં હશે અને એનાં પગલાંનાં નિશાનપણુ પડ્યાં હશે.’

આમ વાતો કરતાં અમે જતા હતા. એવામાં એક નાળુ આવ્યું. જયન્તની સૂચના મુજબ હું જમણા હાથ તરફ તપાસ કરતો હતો એવામાં એણે ખૂમ મારી. એને નિશાન જડ્યાં હતાં. ખીરસામાંથી પેલો નાલ કાઢી એણે મુકી જોયો અને એ બરાબર બંધબેસતો આવ્યો.

‘જેયું! રીલીમાં આ એક જ વાતની ખામી છે. શું થયું હશે એનું આપણે અનુમાન કર્યું; તે મુજબ વર્ત્યા અને આપણને ફતેહ મળી. ચાલો હવે આગળ જઇએ.’

અમે એકાદ માઇલ આગળ ચાલ્યા. કોઈ કોઈ વખત પગલાં દેખાતાં હતાં. અને કોઈકોઈ વખત બંધ થઇ જતાં. છેક ખડકીનો નજીક એ સારી રીતે દેખાયાં. અને એ જોઇને જયન્તને જરા તવાઈ પણ લાગી. એની જોડે એક માણસનાં પગલાં પણ પડેલાં હતાં.

‘પહેલાં તો ઘોડી એકલી હતી.’ મહેં કહ્યું.

‘બરાબર છે, પહેલાં એ એકલીજ હતી પણ આ શું!’

એકિનાં પગલાં પાછાં પાર્વતી તરફ ફરતાં હતાં. એ એની પાછળ ગયો. અને હું જરા દૂર જોવા લાગ્યો. એજ પગલાં મહેં પાછાં ખડકી તરફ જતાં જોયાં, અને જયન્તને બોલાવીને બતાવ્યાં.

‘તહેં ઘણો ત્રાસ કમી કર્યો છે, નટવર! એમ ગયા હોત તોયે

પાછા અહીં તો આવવુંજ પડત. ચાલો આપણે ખડકીવાળાં  
પગલાં પાછળ.’

અમારે વધારે ચાલવાનું ન હતું. એ ખડકીવાળા તમેજાની  
જરા નજીક જઈને અટક્યાં, અમે જેવા થોભ્યા તેવોજ એક ઘોડા-  
વાળો અંદરથી દેડતો આવ્યો.

‘તમારા જેવા રખડતા હરામોની અહીં જરૂર નથી.’ એ બોલ્યો

‘બાપુ ! મ્હારે તો તારા અહમદખાનને મળવાનું હતું. સવારે  
પાંચ વાગે એ મળી શકશે ખરા ?

‘એમનું કામ હશે તો મળશે કારણ કે એ સૌથી પહેલા  
ઉઠે છે પણ પેલા અહમદખાન સાહેબ આવે. નારે ના. એ જો લેઉં  
તો માફ ચામડું ચીરી નાખે.’

જયન્તે રૂપિયો ખીરસામા પાછો મૂકી દીધો તરતજ હાથમાં  
હન્ટર વાળો એક લયંકર દેખાવતો મુસલમાન અમારી સામે  
આવીને ઉભો.

‘શું કરે છે ? ગધેડા !’ તેણે પેલા માણસને કહ્યું ‘વાત  
કરવાની જરૂર નથી. જા, ત્હારે કામે લાગ. અને ત્હમે-ત્હમારે અહીં  
શું કામ છે ?’

‘દસેક મીનીટ આપની સાથે વાત કરવી છે મહેરબાન !’  
બહુજ મીઠી જાહે જયન્તે જવાબ આપ્યો.

‘બધાની સાથે વાત કરવાની મ્હને ધુરસદ નથી. અગ્નણ્યા-  
ઓને અમે અહીં આવવા દેતા નથી. તમે તમારે રસ્તે જાવ નહિતો  
મ્હારે કુતરા છોડવા પડશે.’

જયન્ત આમળ ગયો અને તેના કાનમાં કાંઈ કહ્યું. વિજલીનો  
આવ્યો લાગે તેમ અહમદખાન ચમક્યો.

‘હડહડતું જુકુ ! સફેદ જુકુ !’ તે એકદમ ખરાડી ઉઠ્યો.

સરદી, સલેખમ, માથાના ને કમરના સખત દુખાવા  
માટે શું વાપરશે ?

હુસેની

ઓઈલ.

૮ આના.

આજેજ મંગાવી  
ખાત્રી કરો.



હુસેની

બામ.

૭ આના.

બહારગામ એજંટો  
જોઈએ છે.

દરેક વેપારીઓ પાસેથી મલશે અથવા

હુસેની ઓઈલ ડીપો, ૭૧ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૨.

અમારે માટે નવરાસના અધીપતી મહેરબાઈ  
મા. દાવર શું કહે છે:—

હુસેની ઓઈલ ડીપોવાલા. મહોમેદન ગ્રહસ્થ તરફથી  
હુસેની ઓઈલની એક શીશી રીવ્યુ અર્થે મોકલવામાં આવી  
હતી જેની અજમાયસ પછી હું ખાત્રીપૂર્વક જણાવવાને  
શક્તિમાન થઈ છું કે એક સળી માત્ર લગાડવાથી અકસીર  
બામ મીસલ અસર કરી માથાનો દુખારો, સંધીવા, વાયુ-  
રોગ તેમજ હરકોઈ જાલમપેન તરત નરમ કરી આપે છે.  
આઠ આનાની નજીવી કીંમતમાં એવી એજમતી અસર-  
કારક દવા બનાવી જાહેર પ્રજાને આપવા માટે અમે એ  
ગ્રહસ્થને ખચીત ધન્યવાદ કહીશું. તા. ૧૬-૨-૧૯૨૬.



‘બહુ સારું. આ બધાની રૂબરૂમાં એ વિષે વાત કરવી હોય તો તહમે જાણો નહિ તો—’

‘અંદર આવો મહેરબાન.’

જયન્ત હસ્યો. ‘નટવર, થોડી મીનીટ કરતાં વધારે થોભવું નહિ પડે. હું હમણાં જ આવ્યો. ચાલો સાહેબ. આપણે અંદર જઈએ.’

વીસેક મીનીટ પછી તે બહાર આવ્યો. ચારે સાંજ પડી ગઈ હતી. એ અને અહમદખાન પાછા ફર્યા તે વખતે અહમદખાન તદન બદલાઈ ગયો હતો અને મીણ જેણો નરમ થઈ ગયો હતો.

‘તહમારા કહેવા મુજબ કરવામાં આવશે.’ એણે કહ્યું.

‘જો જરાપણ ભૂલ ન થાય.’ જયન્તે એના સામે જોઈને કહ્યું. એની આંખ જોઈ ખીન્ને ડર્યો.

‘નારેના! એમ તે ભૂલ થાય સહજ! એ ત્યાં આવશેજ. પેલો ફેરફાર કરી દઉં?’

જયન્તે જરા વિચાર કરીને જવાબ આપ્યો: ‘ના કાંઈ કરતા નહિ. એ વિષે હું પછી લખીશ. હવે કાંઈ—’

‘મહારો એટલો વિશ્વાસ રાખો સાહેબ!’

‘અને ત્યાં સુધી તમારી પોતાની જ હોય એવી માવજત કરજો.’

‘જરૂર.’

‘અને કાલે તમને હું ખબર આપીશ.’

તે મહારા તરફ ફર્યો અને અમે તરતજ પાર્વતી જવા ચાલી નીકળ્યા.

‘આના જેવો બોલવે બહાદુર પણ હીયકારો અને લુચ્ચો કાંઈ ના જોયો!’ અમે જરા આગળ ચાલ્યા એટલે જયન્તે કહ્યું.

‘એની પાસે થોડી છે?’

‘પહેલાં તો એણે મ્હને બનાવવા પ્રયત્ન કર્યો પણ એણે ભગવેદો ભાગ મહેં જ્યારે એને બરાબર રીતે કહી સંભળાવ્યો ત્યારે એની ખાત્રી થઇ કે હું એના પર તે વખતે ધ્યાન આપતો હતો. તહેં પેલાં પછીથી ઘોડીની સાથે પડેલા પહોળા ચાપાવાળાં પગલાં જોયાંને ? તે એ ભાઇસાહેબનાં જ હતાં. એ ઉપરથી એણે સવારના પહોરમાં ઘોડીને કેવી રીતે જોઇ, કેવી રીતે એના મગ-જમાં એને સંતાડી દેવાનો અને એના પોતાના ઘોડાને આગળ પાડવાનો વિચાર આવ્યો અને કેવી રીતે એ ઘોડીને પકડવા દોડ્યો તેમજ ઘોડી એકદમ પાર્વતી તરફ દોડી પણ પછીથી એણે એને કેવી રીતે પકડી પાડી એ સંધળું મહેં અનુમાન કર્યું હતું અને એને સપડાવવા વર્ણન કર્યું હતું. આ બધું જ્યારે એણે સાંભળ્યું ત્યારે એ કામમાંથી હાથ ઉઠાવી પોતાનો ખચાવ કરવાનો એને વિચાર આવ્યો.’

‘પણ એના તખ્તેલાની જડતી લેવામાં આવી હતી ને !’

‘એના જે ન જમાનાના ખાધેલાની પાસે સેંકડો ઠેાણાં એવાં હશે કે જ્યાં ઘોડાના ઘોડા સમાઈ જાય.’

‘પણ ઘોડીને એના હાથમાં રહેવા દેવામાં ત્હને ધાસ્તી નથી લાગતી કે એ એને કાંઈ નુકશાન કરશે ?’

‘ઉલટું એ એને જીવની પેઠે જાળવશે. એના ઉપર તો હવે એના જીવવાનો આધાર છે.’

‘સરસાહેબના દેખાવ પરથી એટલી ઉદારતાથી એ વર્તશે એમ માનવામાં નથી આવતું.’

‘પણ એ ક્યાં સરસાહેબની મરજીની વાત છે. આતો આપણી મરજી પર આધાર રાખે છે. કેટલું એમને કહેવું અને કેટલું નહિ તે બાબતમાં ઓછાજ આપણે બંધાયા છીએ ? ખાનગી તપાસ કરવામાં આજ મક્કા છે. નટવર, સરસાહેબનું વર્તન જરાક દમા-

# બાળકો માટે નવાજ પુસ્તકો

એક વાત કહોને, એક વાત કહોને  
કહીને

બાળકો માબાપોને રોજ સતાવે છે અને બા કે બાપુની વાતોનાં ભંડાર તો ખુટી ગયા હોય તો પછી વાત શેની કહે? મા બાપોની અને બાળકોની એ ખોટ પુરી પાડવાનો અમોએ ઇજારો લીધો છે.

બાળકોની વાતોનાં અનુભવી, બાલજીવન માસીકના સં-ચાલક અને 'આંદની' ના તંત્રી શ્રી. નાગરદાસ ઇ. પટેલ તથા તેમનાં પત્નિ સૌ. સુમતિએ

અમહારી વાર્તાઓ

અને

અમહારી બીજી વાર્તાઓ

પુષ્કળ ચિત્રો સાથે બે પુસ્તકમાં બહુ સુંદર રીતે લખી છે તે એટલીતો રસિક છે કે તેનાં પુષ્કળ વખાણુ થયાં છે.

આખા પાનાનાં આઠ આઠ ચિત્રો દરેકમાં આપ્યાં છે.

લલ લલાને ગમી ને તમનેજ ના ગમે એમતો એાછું જ બનવાનું છે. આજેજ મગાવીલોને—

દરેક ભાગની કીંમત આઠ આના વિ. પી. પોસ્ટેજ ૦-૪-૦ વધુ. બુકપોસ્ટથી મંગાવનારે દરેક પુસ્તક દીઠ ૦-૬-૦ ટીકીટ વધુ મોકલવી. બન્ને ભાગ સાથે મંગાવનારને વિ. પી. પોષ્ટેજ માફ.

વર્ધમાન એન્ડ સન્સ. પાયધુની, મુંબઈ નં ૩

મહારુ છે અને એ આપણી સાથે ન શોભે. એનો બદલો આપણે એમને બનાવીને આપી શકીએ. એમને ખરચે અને જોખમે ભલે આપણે પાછા પૂના આવીને શાનીવારની સરત જોઈએ. ઘોડી વિષે કાંઈજ બોલતો નહિ’

‘તહારી રજા સિવાય એક અક્ષર પણ નહિ.’

‘અને સમરસેનના ખૂન સાથે સરખાવતાં આ ઘણી નજીવી બાબત છે.’

‘હવે એ તપાસ કરવાનો છે ?’

‘ઉલટા, આપણે રાતની ગાડીએ મુંબાઈ ઉપડી જઈએ છીએ.’

મહારા મિત્રના આ શબ્દો સાંભળી હું તો થંભીજ ગયો. પૂનામાં અમે ફક્ત થોડાકજ કલાક રહ્યા હતા અને જે તપાસમાં અમે આટલી ફતેહ મેળવી હતી તે એકદમ છોડી દેવાનો વિચાર કરવો એ સરિઆમ મર્જતા નહિ તો બીજું શું ? એ વિષે એની પાસેથી કાંઈ વધારે નીકળ્યું નહિ. સરસાહેબ ને ઈન્સ્પેક્ટર રીલી અમારી રાહ જોતા હતા.

‘હું અને મહારો મિત્ર રાતની ગાડીએ મુંબાઈ પાછા ફરીએ છીએ.’ તેણે કહ્યું ‘અમને પૂનામાં ખૂબ મજા પડી.’

ઈન્સ્પેક્ટરે આંખો ફાડી અને સર સાહેબે મોં ચડાવ્યું.

‘ત્યારે ત્હમે સમરસેનના ખૂનીને પકડવાની આબતમાં કાંઈ કરી શકો એમ નથી ?’

જયન્તે ખભા ચઢાવ્યા. ‘એમાં ઘણી મુશ્કેલીઓ છે, પણ મ્હને સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા છે કે શનિવારે આપની ઘોડી સરતમાં ઉતરશે. કૃપા કરી આપનો ‘જોડો’ તૈયાર રાખજો. મ્હને સમરસેનનો ફોટો મળી શકશે?’

ઈન્સ્પેક્ટરે તરતજ પોતાના ખીસ્સામાંથી તે કાઢી આપ્યો.

‘ખરેખર ! મી. રીલી ! આપે મ્હારી બધીયે જરૂરીઆતો પુરી પાડી છે ! જરા થોભો તો-મ્હારે પેલી બાઇને એક સવાલ પૂછવાનો રહી ગયો છે.’

‘આપણા મુ’બાઇના મ્હેમાનોએ કાંઈ ન ઉકાળ્યું.’ જયન્તની પુઠ ફરી કે સર સાહેબે ટીકા કરી. રણીઆ ગઢવી જ્યાંના ત્યાં જ રહ્યા.’

‘આપની ઘોડી દોડશે એની મ્હારા મિત્રે ખાત્રી આપી છે ને.’ મ્હેં કહ્યું.

‘હા, પણ ખાત્રીને શું ઝોડે કે પાથરે ? મ્હને તો ઘોડી જોઈએ છીએ.’

હું કાંઈ મારા મિત્રના બચાવમાં બોલું તે પહેલાં તો તે આત્રી લાગ્યો.

‘હવે સાહેબો !’ તેણે કહ્યું ‘આપણે પૂના જઈ શકીશું.’

અમે ગાડીમાં બેઠા તેવાજ એક પોરિયો બારણું દેવા આવ્યો. જયન્તને એકાએક કાંઈ વિચાર આવ્યો તે એના ખભા પર હાથ મૂકી પુછ્યું:

‘અહીં પેલાં ઘેટાં છે એની કોણ સંભાળ રાખે છે ?’

‘હું રાખું છું સાહેબ.’

‘હમણાં હમણાં એમનામાંના કોઈને કાંઈ રોગ થયો જોયો છે ?’

‘ત્રણ ઘેટાં મોડો વખત થયાં કોણ જાણે કેમ લંગડાતાં થઈ ગયાં છે. સાહેબ !’

એ જવાબથી જયન્તને ખૂબ આનંદ થયો હોય એમ લાગ્યું.

‘ધણેજ ઉપયોગી મુદ્દો, નટવર !’ પછી મી. રીલી તરફ ફરીતે તેણે ઉમેર્યું ‘આ મુદ્દા તરફ આપનું ધ્યાન ખેંચું છું.’

If you desire to order out goods shch as  
all kinds, of Hosieries, Frame. Mandings, Window  
glass, Harduare, cutleries, Mill & cotton, sewing  
yarn from England, American and continental  
of A 1. quality at cheaper prieds, please favour  
us, with your trial orders and satisfy yourselves.

**SURRUFALLY MAMOOJEE & Co.**

**Sharaf Mansion,**

71 Princess Street, BOMBAY 3.

---

હાંડીની સીઝનને માટે જોઈતો સારો અને સસ્તો  
હોઝીયરી માલ જોવો કે

ખાખ, રૂમાલ, ગંજીફરાક, સુઈટર, ટાઇઝ, મફલરસ,  
સ્ટ્રાઈંગસ, શાલ વગેરે વગેરે અમારે ત્યાંથી ગરમ, સુતરાઉ,  
રેશમી, અને મરસરાઈમાં હર વખત તૈયાર મળશે.

એક વખત ઝોરડર આપી ખાતરી કરો.

**સુલેમાન હાજી જુસબ.**

નં. ૫ ખલાસી ચકલા, મુંબઈ. નં. ૩.

અમારી ગાડી ચાલી. સર સાહેબનો અભિપ્રાય હજી કાયમ હતો

‘એ મુદ્દો એટલો અગત્યનો છે ?’ રીલીએ પૂછ્યું.

‘હારતો.’

‘ખીજ કાંઈ સૂચના ?’

‘રાતના વખતે કુતરો કેમ ન ભર્યો તે બાબત પણ વિચાર કરવા જેવી ખરી.’

‘એવું ખરું તો ખરું.’

ત્યાં સુધી અમારી ગાડીમાં શાંતિ પ્રવર્તી. સર સાહેબનો બાંગલો આવ્યો એટલે તેઓ અને રીલી ઉતરી પડ્યા અને અમે સ્ટેશન તરફ ઉપડ્યા.

ચાર દિવસ પછી હું ને જયન્ત રેસ સ્પેસીયલમાં પૂના જવા નીકળ્યા. સર સાહેબને અમે રેસકોર્સની જાહાર મળ્યા એમનો ચહેરો જોવા જેવો થઈ ગયો હતો.

‘ગહારી ચંદ્રકલા તો જણાતી નથી !’ એમણે કહ્યું.

‘હું ધારું છું આપ એને જોશો ત્યારે જાણી શકશો.’

સર સાહેબ ઘણા ચીઠાઈ ગયા. ‘છેલ્લાં વીસ વર્ષ થયાં તરૂં કલબ’નો મ્હને અનુભવ છે. ન્હાનું છોકરું પણ ચંદ્રકલાને એના કપાળ પરના સફેદ ચંદ્રથી ઓળખાવી શકે એમ છે.’

‘એટીંગ કેમ છે ?’

‘એજ નવાઈ જેવું છે ! દાક્ષમાં અને આજમાં ઘણો ફેર પડી ગયો છે !’

‘એમ !’ જયન્તે કહ્યું ‘ત્યારે કોઈ કાંઈક જાણતું લાગે છે ખરું.’

અમે ‘એન્કલોઝર’ પાસે ગયા અને પાટીઆપર નજર કરી. સરતમાં દોડનારા છએ ધોડાઓનાં નામ લખેલાં હતાં અને જેકીની રોપીના અને કપડાંના રંગ પણ ધોડાનાં નામ સામે લખ્યા હતા.

‘અમે ત્હમારા કલ્યા મુજબ બધી તૈયારી રાખી છે પણ-થું ચંદ્રકલા ?’ સર સાહેબે ચમકીને પૂછ્યું.

તરતજ નંજરો બોલાયા અને ઘોડાઓ એક પછી એક દાખલ થયા.

‘હા એ છ છે ! એમ ! ચંદ્રકલા દોડે છે !’ નવાઇ પામીને સર સાહેબ બોલી ઉઠ્યા પણ એમ કેમ ‘ચંદ્રકલા ઓળખાતી નથી?’

‘પાંચ ગયા આતો ચંદ્રકલા ન હોય ?’

‘નારે ના ! એતો કાંઈ બીજું ઘોડું લાગે છે ! ચંદ્રકલા ક્યાં ? આ બધો શો ગોટાળો છે જયન્તરાય !’

‘જરા ધીરજ રાખો.’ જયન્તે કહ્યું અને બહાર જોવા માંડ્યું. ‘ફક્કડ ! વાહ !’ એ એકાએક બોલી ઉઠ્યો.

હવે ઘોડા સાથે ઉપડ્યા અને ખડકીવાળો ડેસજરો જરા આગળ આવ્યો પણ તરતજ સર સાહેબની ઘોડી આગળ થઇ ગઇ અને એના હરીફ કરતાં ‘છ દેગ્ગથ’ આગળ આવી. સરત પુરી થઇ અને ચંદ્રકલા જીતી.

‘હવે મારી સરતનો વારો આવ્યો’ સર સાહેબ દોડતા દોડતા બોલ્યા. ‘મ્હને તો આતું મોં કે માથું કાંઈ સમજાયું નહિ ! ત્હમને એમ નથી લાગતું કે ત્હમે મ્હને છેલ્લે સુધી અંધારામાં રાખ્યો છે ? જયન્તરાય !’

‘અને હવે આપ સધળું જો જાણી શકશો. સર સાહેબ ! ચાલો આપણે નીચે જઇને ઘોડા તપાસીએ.’ અમે તરતજ નીચે ગયા. એ સ્થળે ઘોડાના માલિક અને એમના મિત્રો સિવાય બીજા કોઇને દાખલ થવાની પરવાનગી ન હતી. ચંદ્રકલા પાસે જઇને જયન્તે કહ્યું ‘આ આપની ચંદ્રકલા સર સાહેબ ! આપે એનો કપાળનો



# અમતકારીક મંત્રેલુ પાણી.

આ પાણીમાં એવી ખુબી સમાગ્નેલી છે કે જેથી મનુષ્યોના દરેક દરદો સારા કરે છે તેમજ ધારેલા કામમાં સફળતા આપે છે. આ પાણીના ઉપયોગથી દરેક ઈચ્છાઓ પુરી થાય છે. આ પાણી તાવીજના રૂપમાં બનેલું છે ને ખુશખોદાર હોઈ તાવીજની માફક ચોક્કસ વખત સુધી સાધના કરવામાં આવી છે. આ પાણી ઉપયોગમાં લેનારને કોઈ પણ જાતની પરેજી રાખવાની જરૂર નથી. તેમજ કાંઈપણ નુકશાની થવાનો ભય નથી. આ પાણીને કાચની શીશીમાં ભરવામાં આવેલું છે ને તેની વાપરવાની વીગત બાટલી સાથે મોકલવામાં આવે છે.

ગરીબ કે તવંગર દરેક એક સરખો લાલ લઈ શકે એવી નેમથી તેની કીંમત બાટલી એકના રૂ. ૦૧ વી. પી. થી રૂ. ૦૧૧૮ રાખેલી છે. આજેજ મંગાવો. બહારગામથી મંગાવનારે આઠ આનાની પોસ્ટેજ ટીકીટો બીડી મોકલવી. નાની રકમનું વી. પી. કરવાથી ખરચ ઘણું આવે છે.

મલવાનું ઠેકાણું:—

મહામહાઅલી ઇસમાલજી મકરા.

૧૭૦ ભીડી બજાર, મુંબઈ ૯.

ભાગ સ્પીરીટથી જરા ઘેવાનો છે અને તરતજ હમણાં વાદળાંમાં છુપાઈ ગયેલો ચંદ્રમા એના કપાળપર પાછો પ્રકાશશે.’

‘ત્હમે તો મ્હને બહુ ગભરાવી નાખો છો !’

‘ મ્હે’ એને શોધી કાઢી અને અહીં મોકલી આપી. ખીણ -

‘પણ ત્હમે તો ઘણું નવાઈ ભર્યું કામ કર્યું છે ! ઘોડીની ઘણી સારી માવજત થઈ લાગે છે. આવી સારી તો એ કદીયે દેખાતી ન હતી. આપની શક્તિ વિશે શંકા લાવવા માટે મારે આપની માશી માગવી જોઈએ. મ્હારી ઘોડી આપીને આપે મ્હારાપર ઘણા મોટા ઉપકાર કર્યો છે અને આશા રાખું છું કે એવીજ રીતે સમર-સેનનો ખૂની શોધીને આભારી કરશો.’

‘એને મ્હે’ શોધી કાઢ્યો છે !’ ક’ંડે પેટે જયન્તે કહ્યું.

અમે બેઉ-સર સાહેબ અને હું એના તરફ અન્યયખીથી જોઈ રહ્યા. ‘એને પકડ્યો છે ? ક્યાં છે તે ?’

‘અહીંઆંજ.’

‘અહીંઆં ? ક’ંઈ જગ્યા એ ?’

‘ મ્હારી સામેજ.’

સર સાહેબનો ગુસ્સો તો માય નહિ. ‘હું આપના ઉપકાર નીચે છું એ વાત ખરી જયન્તરાય ! પણ હમણાં આપ બોલ્યા તે પરથી આપે કાંતો મ્હારી મફકરી કરી છે અથવા અપમાન કર્યું છે.’

જયન્ત હસીને બોલ્યો : ‘ હું આપને મારી ખાત્રી આપું છું સર સાહેબ ! કે મ્હે’ આપને એ ગુન્હામાં સંડોવ્યા નથી. પણ ખરો ખૂની તો આ ઉભો !’ એમ કહીને તે પાછો ફર્યો અને ચંદ્રકલાને થાબડી.

‘કાણુ ચંદ્રકલા ?’

‘ હાજી. અને એ એને પોતાના બચાવ ખાતર દરવું પડ્યું

હતું એમ કહું તો એને માથે આળ નહિ આવે. એ વિષે વિચિત્રવાર વાત કરવાની જગ્યા નથી. સર સાહેબ ! આપને હવે સરતમાં ભાગ ન લેવો હોય તો આપણે આપને બંગલે જઈએ અને ત્યાં ખુલાસેથી વાત કરીશું. ’

પણ સર સાહેબને તે વખતે નવરાશ ન હતી.

સાંજના અમે મુંબાઈ પાછા ફરતા હતા અને સરસાહેબ પણ અમારી સાથે હતા.

‘ મારે કયુલ કરવું જોઈએ જયન્તે કહ્યું ‘ કે છાપા પરથી મહેં અનુમાન બાંધ્યાં હતાં તે ઉધે રસ્તે દોરનારાં અને ખોટાં હતાં. ઉપયોગી વિગતો નજીવી બાબતો સાથે ભેળાઈ ગઈ હતી. હું પૂના આવ્યો તે વખતે વિકાળને ગુન્હેગાર ધારતો હતો પણ મહારા વિચાર પૂનામાં પગ મુકાયા પછી બદલાયા. ગાડીમાં હું વિચારનિમગ્ન થયેલો અને દિવારવપન આવ્યું હતું એવો જવાબ દીધેલો એ ત્હને યાદ હશે નટવર ! કારેલાંના શાકનો મને તે વખતે વિચાર આવ્યો હતો. અરીશુની અથવા તેની મેળવણીની બૂકી સ્વાદ વગરની હોઈ શકે નહિ અને એનો કડવો સ્વાદ કોઈ પણ ચીજમાં પરખાઈ આવ્યા સિવાય નજ રહે પણ કારેલાંનું શાક એ કડવી ચીજ હોઈ તેમાં એની મેળવણી કરવામાં આવે તો ખાનારને શંકા ન આવે. આમ હોવાથી વિકાળએ તે દિવસે સમરસેનને સાં કારેલાંનું શાક થાય એવી ગોઠવણ કરી એ વાત મહારા મગજમાં ન ઉતરી અને કારેલાંનું શાક અકસ્માતથીજ તૈયાર થયું હતું એમ પણ હું માની ન શક્યો. આ ઉપરથી સમરસેનનો એમાં હાથ હશે એ અનુમાન પર હું આવ્યો અને જ્યારે એણે અરીશુનો ઉપયોગ કર્યો ત્યારે એનો હેતુ ખરાબ હોવાની મહારી ખાત્રી થઈ.

‘ એ ઉપરાંત બીજી એક બાબતનો પણ મેં વિચાર કર્યો હતો ’ રાતના વખતે કુતરો કેમ શાન્ત રહ્યો ? વિકાળ વાળી વાત



હજારો ગણતરી કરશે  
તોળી રદ જશે

કારણકે હવે તો દીવમની રોશની  
માફક ખુલ્લુ થઈ ગયું છે કે

હુસેની ઓઇલ

અને

હુસેની બામ.

(૨૯૨૨૬)

ગમે તેવા આકળા સરદીના, સાંધાના અને વા અથવા  
માથાના દુખાવા પર અકસીર થઈ પડ્યા છે. ઓઇલ સરસ  
કે બામ તેજ નક્કીપણે કહી શકાતું નથી એજ બંનેના  
અકસીરપણાની ગવાહી છે. તમે આજેજ બંને દવાઓ  
ખરીદી ઘરમાં રાખી મેલો.

હુસેની ઓઇલ ડીપો, ૭૧ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૨.

તેમજ દરેક વેપારીઓ પાસેથી મળી શકશે.

ડી. ઓઇલના ૮ આના અને બામના છ આના.

એજ ટો જોઈએ છે.

સચીનના દીવાન સાહેબ મણીરામ અંબારામ શુ' કહે છે:-

મારે પગે સંધીવાનું દરદ હોતા જ. ખ. ઉપરથી એક બાટલી  
હુસેની ઓઇલ ને એક બાટલી હુસેની બામ મંગાવી. મેં તેનો  
સંધીવાના દરદ ઉપર ઉપયોગ કર્યો તો ઓઈત્ર તેમજ બામ બંને  
અકસીર જણાયા છે અને આરામ આપે છે.

સચીન તા. ૨૮-૫-૧૯૨૬.

પુરવાર કરતી હતી કે તમેલામાં કુતરો તો હતો અને તે અનુસારને બસ્યા સિવાય પણ ન રહે. એ બસે એટલે પેલા એ પોરિયા તો નગી ઉઠે પણ એ ન ભર્યો એ ઉપરથી જણાય છે કે આવનાર માણસ એવો હોવો જોઈએ કે જેને કુતરો સારી રીતે ઓળખતો હોય.

‘અને મહારી ખાત્રી થઈ ચૂકી હતી કે સમરસેન એ કાળજી કાળી રાત્રિએ તમેલામાં ગયો અને ચંદ્રકલાને બહાર કાઢી. પણ એનો હેતુ શો હતો? એણે પેલા ને બેભાન કરવાનો પ્રયત્ન રચ્યો હતો એજ પુરવાર કરતો હતો કે એમાં એનો હેતુ ખરાબ હતો છતાં એ વિષે હું કંઈ અનુમાન કરી ન શક્યો. એવા પણ બનાવ અત્યાર અગાઉ બન્યા છે કે જેમાં ઘોડાના ટ્રેનરે તેની ઉપર કે વિરુદ્ધ પુષ્કળ પૈસા ખર્ચ્યા હોય અને લુચ્ચાઈથી ઘોડાને દોડતો રોક્યો હોય. કેટલીક વખત ‘જોડી’ ને હાથમાં લઇને ધાર્યો હેતુ બર લાવવામાં આવે છે અને કાષ્ઠકાષ્ઠવાર એથી વધારે સારા અને ખાત્રી લાયક ઉપાયોનો આશરો લેવામાં આવે છે અહીંયાં શું હતું? મહેં ધાર્યું કે એના ખીસ્સામાંથી મળી આવેલી ચીજો એ શોધી કાઢવામાં મદદ રૂપ થશે.

‘અને એમજ થયું. મરનારના હાથમાંથી જડેલુ ચપ્પુ તો આપણે જોયું છે. કાષ્ઠપણુ ડાહ્યો માણસ એનો બચાવના હથિયાર તરિકે ઉપયોગ કરવાનું ભાગ્યે પસંદ કરે. ડૉ. નટવરે જણાવ્યું હતું કે આ જાતનાં ચાકુ ધણી નાળુક કામ માટે-બહુ નાળુક ઓપરેશન માટે વાપરવામાં આવે છે. અને એનો ઉપયોગ પણ તે રાત્રે નાળુક ઓપરેશન કરવામાં કરવાનો હતો. આપના ટર્ફના લાંબા અનુભવ પરથી આપ જાણતા હશે સરસાહેબ ! કે ઘોડાની જાંઘના મુળમાં કરવામાં આવેલો નાનો સરખો છેદ ખીસકલ જણાયા સિવાય ઘોડાને જરાક ખોડંગતો કરી શકે છે, અને કાષ્ઠ ને એ વિષેનો

હોમ સરખો આવતો નથી પણ વાને લીધે ઘોડો લંગડાય છે એમ માને છે.’

‘બદમાશ ! હરામખોર !’ સરસાહેબ બોલી ઉઠ્યા.

‘સમરસન ઘોડીને એકાન્ત ભાગમાં શાથી લઇ ગયો તે આ ઉપરથી સમજાય એમ છે. આવી જાલવાન ઘોડી એ જે તબેલામાંજ એવું કાંઇ કરવા પ્રયત્ન કરે તો તોફાન તોફાન કરી મુકે અને ગમે તેવા ઉધણસીની ઉધ પણ ઊરાડી મુકે. એટલે એને બહાર લઇ ગયા સિવાય છૂટકો ન હતો.’

‘હું કેવો આંધળો !’ સરસાહેબ બોલ્યા ‘અને એને માટેજ એણે મીથુબત્તી ને દિવાસળીની પેટી સાથે રાખ્યાં હતાં !’

‘હાજી તે ઉપરાંત એની બીજી ચીજોમાંથી એ ગુનહો શાથી થયો તેનું કારણ પણ મહને જડી આવ્યું. દુનીઆદારીના માણસ તરિકે આપણે એટલું તો જાણીએ છીએ કે કોઇ પારકા બીજા ખીસ્સામાં રાખીને ન કરે. આપણાંજ બીજા પતાવતાં નાકે દમ આવે છે ત્યાં બીજાનાં બીજાની તે શી વાત કરીએ ! મહને વહેમ ગયો કે સમરસેન ધણા ઉંડા પાણીમાં હશે. બીજા પરથી જાણાતું હતું કે એની ચીજોની ખરીદી કોઇ સ્ત્રી માટે કરવામાં આવી હતી. આપના નોકરો સાથે આપનું વર્તન ગમે તેટલું ઉદાર અને છૂટા હાથનું હોય છતાં સમરસેન જેવો માણસ એની સ્ત્રી માટે મખમલનું સોનેરી ભરતનું સો રૂપીઆની કિંમતનું પોલકુ કરાવે એ અસંભવિત હતું. એ પોલકુ પહેરવાની વાત આડી રીતે મહેં એની સ્ત્રીને પૂછી અને મહારી ખાત્રી થઈ કે એ એને મળ્યું ન હતું અને એણે જોયું પણ ન હતું મહેં ડી. મેરવાનની કું નું સરનામું ધ્યાનમાં રાખ્યું અને જતાં જતાં એ વાતનો જલદી નીકાલ લાવવા માટે સમરસેનનો ફોટો માગી લીધો.

ઉગતા સુર્યના કીરણનો પડતો પ્રકાશ

:: તે શું ::

તમારા ચોખ્ખા અને સ્વચ્છ હાંત એ તંદુરસ્તી  
માટે જરૂરના છે તે જલવી રાખવા માટે  
શું વાપરશો ?

એમ. બી. સાકરવાલાનું જંગમસિદ્ધ

❀ દીલખુસ દંત મંજન ❀

:: વાપરો ::

આ મંજન હાંતના તમામ રોગોપર અકસીર છે.

એક વખત વાપરી ખાત્રી કરી જુઓ.

હરેક વેપારીની દુકાને મળી શકશે.

પ્રોપ્રાઇટર:—

એમ. બી. સાકરવાલાની કું.

લીડી બજાર, મુંબઈ નં. ૬

‘અને એ પછી બધું દીવા જેવું હતું સમરસેન ઘોડીને નાળા તરફ લઈ ગયો. વિદ્યાજીનો રૂમાલ દોડતાં દોડતાં પડી ગયેલો તે એને જડ્યો. અને રેશમી હોવાથી એ લેવાનું એને મન થયું ને લીધો. નાળા આગળ જઈને પોતાનો કોટ નાળાપર મુકી તેણે મીચીબત્તી સળગાવી. એકાએક પ્રદાશ જોઈને અથવા આવતો લય જાણી લેવાની પ્રાણીઓની શક્તિને લીધે એ બડકી અને સમરસેનના લમણામાં કુદીને એણે તતડાવીને લાત મારી. એણે આપરેશન માટે ચાકુ તૈયાર કર્યું હતું તે હજી એના હાથમાં જ હતું. એકાએક લાત વાગતાં જ તે તમ્બર ખાઈને પડ્યો અને પડતાં પડતાં ચાકુ એની જાંઘમાં પેસી ગયું. પછી એણે તરફડીયાં ખાધાં અને તરફડાટમાં ચાકુ હાથના સાથે બહાર નીકળ્યું. હજી કાંઈ ખુલાસો કરવાનો રહે છે ?’

‘બહુ જ નવાઈ જેવું !’ સર સાહેબ બોલ્યા. ‘જાણે તમે ત્યાં હાજર હો એ રીતે બહુ જાણી શક્યા છો.’

‘અને મ્હારો છેલ્લો વિચાર ધણો લાંબો હતો. મ્હને એમ લાગ્યું કે સમરસેન જેવો પક્કો અને ખંધો માણસ આવું કામ અનુભવ મેળવ્યા વગર હાથ ન ધરે. જ્ઞાનાપર એ પોતાનો અખતરો કરે ? મ્હારી નજર ઘેટાં પર પડી અને પેલા પોરિઆને મ્હેં પૂછેલું તે તો આપે સાંભળ્યું છે. એનો જવાબ મ્હારા અનુમાનને ટેકો આપે છે હોતો.’

‘આપે બધી વિગતો સ્પષ્ટ કરી છે !’ સર સાહેબ આનંદ પામી બોલી ઉઠ્યા.

‘મ્હેં મુખ્ય જઈને ડી. મેરવાનને ત્યાં સમરસેનનો ફોટો બતાવી તપાસ કરી તો એણે તરત જવાબ આપ્યો કે ‘એ ગૃહસ્થ તો અમારા મોટા ધરાક છે. એમનું નામ વિજયસેન છે. અને એમનાં પત્ની કૈશ્વનેબલ બાઈ છે તથા ધણી કિંમતી ‘ઓર્ડરો’ એમના તર-



ફથી અમને મળે છે.' મહારી ખાત્રી છે કે આ બાઇ સાહેબેજ સમરસેનને દેવામાં ઉતાર્યો હોવો જોઈએ અને એમ પરિણામેજ આ કામ કરવાનું એને સુઝયું હશે !'

‘હજી એક વિગત બાકી રહી જયન્તરાય !’ સરસાહેબને યાદ આવવાથી બોલ્યા ‘અને તે અંદ્રકલાની.’

‘એટલી મહારી પાસે જમે ખાતે રહેવા હો તો મહેરબાની. દયો આપણે તો મરજીદનું સ્ટેશન હમણાં વટાવ્યું. હવે ધોરીબંદર આવશે.’

If you desire to order out any goods for Germany, Japan, America or England of Al quality at cheaper prices please favour us with your trial orders and satisfy yourselves.

**ABDULHOOSEIN LOOKMANJI & SONS**  
71 PRINCESS STREET, BOMBAY. 2.

· ધરસંસાર ને લગતો સામાન ખરીદવાનું ·

:: વિશ્વાસુ મથક ::

**અખદુલકરીમ વલીભાઈની કું.**

**એલ્યુમીનીયમના વાસણના વેપારી.**

નં. ૭ લેહરી મનજીલ, ભીંડી બજાર,

સેન્ટ્રલરસ્ટ રોડ, મુંબઈ ૯.

જરૂર એક વખત પધારી ખાત્રી કરો.

---

હરેક જાતના ફેન્સી હોલડર તથા લગનના ફેન્સી કાઉં હરેક સાઈઝના તથા હરેક મેકરની ફા-  
ઉનટન પેનો, નોટપેપરો, કવરસ, તેમજ હરેક જાતની સ્ટીલ પેનો વીગેરે ક્રીફાયત ભાવે મળશે.

**મહમદઅલી નુરભાઈ હરીઆનાવાલા.**

૨૦૭, અખદુલરહેમાન સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૩.

# હુસેની ઓઈલ (રજીસ્ટર્ડ)

# Hoseini Oil



આ તેલ કાંઈ  
માથાના વાળ  
વધારવા માટેનું  
નથી પણ માથું  
દુખતું હોય, શરેદી,  
સલેખમ થયું હોય  
અગર તો હાથ  
પગના સાંધા કે  
કમરમાં દરદ થતું  
હોય ત્યારે આ  
તેલનાં  
માત્ર પાંચજ દીપાં  
ધસો કે દરદ  
તુરતજ નાશુદ થશે  
પછી તમોને કોઈ  
ખીજ દવાની જરૂર  
રહેશે નહિ

કી. બાટલીનાં આઠ આના, અનેતેવોજ અસરકારક હુસેની બામ  
કી. છ આના પોસ્ટેજ અલગ. દરેક નાના મોટા શહેરમાં એજન્સી  
આપવી છે વેપારીઓને લરપૂર કમીશન.

**હુસેની ઓઈલ ડેપો—પ્રીન્સેસ ઓટ, મુંબઈ નં. ૨.**

જથાબંધ રાખનાર ::

**વર્ધમાન એન્ડ સન્સ-પાયધુની, મુંબઈ નં. ૩.**

ન્યુ હુસેની નાઈટ સ્કુલ

## New Hooseini Night School

An unique opportunity for Business men and weak students

Business men are taught English with special care and great attention.

Students learning in schools are also coached up in their weak subjects.

TIME:—Suitable to all

FEES:—Moderate

Special concession will be given to poor students.

For particulars write or see personally

HIRJIBHAI K. RAJPUT

New Khoja's chawl

Lamington Road Bombay No 7.

## મુંબઈના દરેક

બજારનો છુટક તથા જથ્થાબંધ માલ વણ  
ઓછા કમીશને મોકલાવીએ છીએ.

## તેમજ

જરમની, જાપાન, અમેરીકા અને ઇંગલંડથી  
દરેક જાતનો માલ વણાજ ઓછા ભાવે મંગાવી આ-  
પીએ છીએ.

## એક વખત કામ પાડી ખાત્રી કરો

બહારગામના ઓડરો પર પુરતું ધ્યાન આપવ.  
આવે છે.

## અબદુલહુસેન લુકમાનજી એન્ડ સન

૭૧ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ મુંબઈ નં. ૨

